

بسم الله الرحمن الرحيم

نکات مهم و پرتکرار اخلاق اسلامی - محمد داودی - (مبانی و مفاهیم)

ویژه دانشجویان دانشگاه پیام نور

فصل اول

- ۱- دانشمندان مسلمان، علم اخلاق را برترین علم یا دست کم یکی از برترین علوم می دانند.
- ۲- ابن مسکویه در کتاب تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق می نویسد: علم اخلاق از همه علوم برتر است و به نیکو کردن رفتار انسان از آن جهت که انسان است می پردازد.
- ۳- عبارت روح انسان مانند جسم او سلامت و بیماری دارد از دلایل اهمیت و اولویت علم اخلاق بر دیگر علوم است.
- ۴- بر اساس آیه شریفه (فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا) عبارت روح انسان مانند جسم او سلامت و بیماری دارد صحیح می باشد و این آیه خطاب به منافقان است.
- ۵- سلامت روح در گرو آراسته بودن آن به صفت های پسندیده و بیماری روح نیز ناشی از تاثیر صفت های ناپسند در آن است.
- ۶- صفت های پسندیده و ناپسند و چگونگی آراستن نفس به صفت های پسندیده و زدودن صفت های ناپسند از آن، در علم اخلاق بیان می شود.
- ۷- توانایی تشخیص خوب از بد و زشت از زیبا در گرو سلامت روحی انسان و تهذیب نفس از آلودگی ها است.
- ۸- آیه شریفه ی (كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) در ارتباط با مفهوم عدم توانایی تشخیص خوب و بد در اثر گناه است.
- ۹- از منظر علامه طباطبایی رفتارهای ناشایست بر قلب انسان تاثیر نهاده، به آن شکل و صورت خاصی می دهند، آنگونه که قلب انسان از درک حقایق عاجز شود.
- ۱۰- سلامت بدن شرط لازم برای سلامت عقل، یعنی توانایی درک حقایق و تشخیص خوب از بد و حق از باطل است.
- ۱۱- بر اساس دیدگاه قرآنی انسان در صورتی می تواند از توانایی درک حقایق و تشخیص خوب از بد برخوردار باشد که افزون بر داشتن سلامت جسمی، از سلامت روحی نیز برخوردار باشد.
- ۱۲- از دید قرآن نقش سلامت روحی بسیار مهم تر از نقش سلامت جسمی است.
- ۱۳- علمی که عهده دار بیان سلامت و بیماری روح انسان و راههای درمان این بیماری هاست، علم اخلاق نام دارد.
- ۱۴- آرامش انسان در زندگی در گرو سلامت روحی اوست.

۱۵- بیماری های روحی مستقیم و غیر مستقیم در از میان بردن آرامش روانی انسان موثرند و تنها راه خلاصی از اینها آگاهی عمیق از علم اخلاق و عمل به توصیه های آن است.

۱۶- نشاط و شادابی زندگی اجتماعی انسان تا حد زیادی در گرو اخلاقی زیستن افراد است.

۱۷- علمای اخلاق، علم اخلاق را برتر از دیگر علوم می دانند چون اخلاق نقش بسیار مهمی در سعادت فردی و اجتماعی انسان دارد.

۱۸- سعادت فردی و اجتماعی انسان در گرو تخلق به فضیلت های انسانی و پاک بودن نفس از رذیلت های اخلاقی است.

۱۹- طبق آیات سوره مبارکه شمس، خداوند باید و نباید و شایسته و ناشایسته را به نفس انسانی الهام کرده است.

۲۰- خداوند یکی از اهداف اساسی بعثت پیامبران و به ویژه پیامبر اسلام (ص) را تزکیه نفس انسانها از آلودگی ها بیان کرده است.

۲۱- از پیامبر روایت شده که فرمود: (إنما بعثت لاتمم مكارم الأخلاق) همانا مبعوث شدم تا مکارم اخلاق را تکمیل کنم. برپایه این روایت جایگاه والای اخلاق و تزکیه نفس مردم از آلودگی ها و آراستن آنها به فضایل اخلاقی در رسالت پیامبر اسلام (ص) روشن می شود.

۲۲- (اسلام همان نیک خوبی است) و (نیک خوبی نیمی از دین است) همه این سخنان بیانگر اخلاق و تهذیب اخلاقی است.

۲۳- آیه شریفه (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) در وصف پیامبر است.

۲۴- آیه شریفه (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) به توصیف صفت اخلاق پیامبر می پردازد.

۲۵- عفو عمومی بیانگر رفتار پیامبر بعد از فتح مکه بود که نشانه اخلاق والای ایشان بیان شده است.

۲۶- اخلاق نقش بسیار مهمی در سعادت فردی و اجتماعی انسان دارد.

۲۷- مجموعه ویژگی های باطنی و معنوی انسانی است این عبارت در معنای اخلاق صحیح است یا به عبارت دیگر اخلاق، صفت ها و ویژگی های باطنی و معنوی انسان است.

۲۸- اخلاق جمع خُلُق است به معنای کیفیتی باطنی این عبارت درباره کلمه اخلاق صحیح است.

۲۹- خُلُق حالت و کیفیتی باطنی است که با چشم سر و حواس ظاهری دریافتنی نیست در مقابل خُلُق عبارت است از حالت و کیفیتی محسوس که با چشم سر و حواس ظاهری دریافتنی است.

۳۰- در زبان فارسی صورت در معنای خُلُق به کار می رود و سیرت در معنای خُلُق.

۳۱- خُلُق هر صفت پسندیده ای یا ناپسندی را گویند.

۳۲- هر خُلُق مقتضی رفتار خاصی است.

۳۳- به صفت پسندیده فضیلت و به صفت ناپسند رذیلت می گویند.

۳۴- اخلاق ناظر به روح و باطن اعمال است.

